

l'a)

(l'auditoria)

Xavier Llopart
Director de l'Escola d'Auditoria

La situació de la formació d'accés dels futurs auditors

Des de la creació de la Comunitat Econòmica Europea s'ha mostrat un especial interès per resoldre l'assumpte de la manca d'homogeneïtat del sistema formatiu universitari, marcat també pels múltiples aspectes culturals derivats dels països integrants del projecte. Amb les successives ampliacions s'ha anat generant una situació més i més dispar entre la formació universitària impartida als diferents països, la qual cosa ha suposat un fre important a la lliure circulació de persones dins l'àmbit laboral professionalitzat (no entrarem en temes de democratització de l'ensenyament i el finançament de la universitat, que podrien ser l'eix central d'altres articles).

Les polítiques dels diferents estats membres en matèria formativa universitària han arribat a configurar un trencaclosques difícilment resoluble. Encara que abans ja s'havien realitzat diferents aproximacions d'escàs èxit, és ja la Unió Europea, amb els acords de Bolonya de 1999, qui posa la primera pedra sobre el que ha de ser l'Espai Europeu d'Educació Superior que, entre d'altres, implica una homologació de metodologies més pràctiques i un reconeixement mutu entre estats de la formació universitària duta a terme en cadascun d'ells.

S'ha trigat molts anys a implantar Bolonya i amb resultats paradoxalment poc homogenis. Segurament el major èxit

resideix en el reconeixement dels crèdits ECTS com a forma d'homologar la formació i la metodologia, però el fracàs més gran se centra en els plans d'estudi que continuen essent poc comparables, amb una diferència principal en els anys de durada dels estudis universitaris. El grau universitari es cursa en el decurs de tres anys a Europa i de quatre a Espanya, mentre que el màster d'especialització es desenvolupa en dos anys a Europa i un a Espanya (aquest extrem es troba en procés de replantejament al nostre país).

Sí que hem de reconèixer, al llarg de tot aquest temps, el gran cert de les polítiques educatives europees materialitzat en el programa Erasmus d'intercanvi d'estudiants entre universitats. Segurament una anàlisi del rendiment real d'aquest programa en resultats estrictament formatius no ens oferiria dades massa encoratjadores, ja que en la manca d'homogeneïtat de títols i, per tant, d'assignatures, porta, en algunes ocasions, al no reconeixement de crèdits cursats en una universitat estrangera dins del pla d'estudis de la universitat d'origen de l'alumne Erasmus, però s'ha de reconèixer al programa la internacionalització, o globalització, que ha suposat per a la mentalitat dels nostres estudiants.

A Espanya la reforma universitària s'ha fet malament i sense mitjans. El pla Bolonya

exigeix un canvi en la metodologia docent que suposa, entre altres coses, un major seguiment dels estudiants, per tant, un nombre menor de persones per grup que la universitat espanyola no s'ha pogut permetre. Malgrat tot, la formació a la universitat espanyola té un cost molt elevat comparat amb les taxes que paguen els estudiants. Els sistemes de beques i ajuts són insuficients, però es podria tenir una universitat cara en taxes i, al mateix temps, oferir un sistema d'ajuts que la converteixi en una universitat de baix cost per a l'alumne.

A causa d'aquesta política d'ajuts, a Espanya no pot existir la figura de l'estudiant *professional*, l'estudiant no només becat en les taxes universitàries sinó també receptor d'ajuts econòmics que li permetin realitzar els seus estudis sense necessitat de compaginar-los amb un treball remunerat. En el grau d'Administració i Direcció d'Empreses, els grups de tarda són un clar exponent d'aquesta situació pre-Bolonya: estudiants que treballen una jornada completa i als quals se'ls exigeix assistència, treballs tutelats, participació en seminaris, avaluació continuada, estudi permanent i, tot això, amb mitjans escassos -el número d'alumnes per aula se situa entre 80 i 120 en les titulacions vinculades a la gestió empresarial, de molta demanda-, cosa que impedeix el seguiment i desenvolupament individualitzat dels alumnes.

Per altra banda, és difícil trobar estudiants amb un mínim nivell de motivació i interès per allò que estan estudiant. Molts d'ells estan a la universitat per convenció social, altres han escollit la seva titulació per motius poc raonats i alguns no tenen clar quin serà el seu futur professional, i tenint en compte la situació econòmica actual trigaran en aclarir-ho. El nostre entorn social considera que una titulació universitària comporta una millora de l'estatus social, cosa que explica la gran demanda que ha existit en les darreres dècades al nostre país. Pot ser que no entrar a la universitat sigui sinònim de fracàs personal i social, però no té res a veure amb les necessitats concretes del sistema productiu. Així no és estrany veure el número de titulats universitaris que emigren cap a altres economies amb millor planificació universitària i més exigents en l'accés de les persones a l'educació superior.

Quant a la formació postgradual a Espanya, s'estableix a més una altra diferència que no es dona en tots els països de la Unió Europea, o almenys no està tan clarament identificada. Els estudis de màster a Espanya distingeixen molt clarament entre els màsters denominats universitaris – reconeguts com a oficials– dels màsters propis de cada universitat. Els primers estan sotmesos, entre d'altres, a una sèrie de requeriments quant a perfil de docents i orientació que els confereixen

un marcat matís predoctoral. Els segons gaudeixen d'una llibertat molt més gran quant a programació, continguts, metodologia i docents implicats, però no són oficials. Alguns entenen que els màsters professionalitzadors, aquells que pretenen oferir una certa perícia en un àmbit molt concret de l'activitat, com podria ser l'auditoria de comptes, haurien de formar part d'aquest segon grup.

Fetes aquestes consideracions prèvies ens toca centrar-nos en l'àmbit de la formació que ens competeix, és a dir, la formació en matèries relacionades amb la gestió d'empreses i, més concretament, en comptabilitat i auditoria de comptes.

Aquí el panorama és descoratjador. Com ja hem dit, al nostre país s'han implantat graus universitaris de quatre anys (reduïble a tres d'acord amb la nova normativa ministerial), és a dir, de 240 crèdits ECTS, però la formació en matèries de comptabilitat i auditoria en els estudis relacionats amb la gestió d'empreses és insuficient, la qual cosa suposa una preparació limitada dels nostres graduats en aquests àmbits. Comparant els alumnes procedents de cicles formatius amb els que han cursat graus universitaris d'administració i direcció d'empreses, veiem que, habitualment, els primers disposen d'una formació molt més pràctica i aplicada de base; en contrapartida, hem de pensar que els

universitaris tenen una major formació holística que tard o d'hora es materialitza en un plus diferencial en el desenvolupament de la seva formació pràctica, especialment en el desenvolupament de la seva carrera professional.

El problema es produeix quan la nostra legislació, mitjançant una Llei d'auditoria molt genèrica i un reglament molt criticat, estableix que els màsters d'accés a la professió han de ser universitaris, és a dir, oficials, per tant lligats a tota aquesta rigidesa vinculada a una formació predoctoral però no professionalitzadora, tal com haguessin preferit els docents, les firmes d'auditoria i els mateixos alumnes.

No ens enganyem, els màsters de moltes universitats no deixen de ser una ampliació dels cursos impartits en el grau, amb els mateixos docents, el mateix programa i la mateixa metodologia. És això el que es pretén amb un màster? És aquest l'objectiu d'un màster professionalitzador? Les respostes per a molts de nosaltres estan molt clares.

Tots tenim la nostra responsabilitat en aquest despropòsit. Les firmes d'auditoria s'han entestat històricament en contractar titulats universitaris per cobrir els llocs de base de les seves organitzacions, oferint

una carrera professional que poc futur pot tenir en els moments actuals de creixement nul. D'aquesta manera han descartat els professionals procedents dels cicles formatius professionals segurament molt més preparats per a aquesta funció i amb un potencial desenvolupament de carrera molt més d'acord als temps actuals.

L'Estat també té la seva responsabilitat en tot aquest entramat. Espanya presenta una inversió pública de l'1,1% sobre el PIB en educació superior, molt lluny de països com Finlàndia, Dinamarca o Suècia que se situen al voltant de l'1,8%. Estem al nivell de països com Alemanya, però per sota de França i Irlanda. En la inversió privada els resultats són molt pitjors. Presentem un percentatge del 0,3% mentre que les grans inversores en educació com Corea i Estats Units donen percentatges de l'1,8% sobre el PIB. La nostra inversió global està encara dues dècimes per sota de la mitjana de l'OCDE.

Davant aquest panorama, fins a cert punt desolador, la nostra obligació és continuar formant a les futures generacions d'auditors. I formar-los en comptabilitat i auditoria, però també en valors, ètica i gestió. I a més intentar oferir-los un futur professional dins d'aquesta activitat.

Què necessita la professió? Necessita uns estudis de postgrau professionalitzadors, quedant en segon terme si són o no oficials, prevalent les pràctiques empresarials i amb docents actius en el treball d'auditoria, encara que no estigui tan present l'orientació predoctoral. Uns estudis que permetin la conciliació amb l'activitat professional, perquè els estudiants que hi accedeixin puguin aplicar immediatament els coneixements al treball i també aportar punts de vista professionals a l'aula.

El nostre repte és desenvolupar una formació postgradual adequada a les necessitats de l'entorn professional, d'acord amb allò que demanden les firmes i tenint en compte les expectatives dels nostres estudiants perquè els permetin realitzar una carrera professional socialment responsable i atractiva des d'un punt de vista personal.